

мира тоя полезень металл, кой-то днесъ е тжй тѣсно свързанъ съ нашій животъ.

И най-дрѣвны-тѣ хора познавали желѣзо-то; нѣ тин мжно могли да го отдѣлятъ чисто, за това тѣ си и слу-жили повече-то съ мѣдь а по-послѣ съ тучъ.

17. МѢДЬ $Cu = 396,6$.

57. Тоя металлъ былъ познатъ въ най-ста-ро врѣме; него копали дрѣвны-тѣ Финикиане и Египтяне на островъ Кипръ (оттукъ е излѣзло и латынско-то му име (*Cuprum*), и правили отъ него оръдія, сѣждове и ир.

Мѣдь-та ся намира чиста и смѣсена съ кы-слородъ, съ симпуръ и съ мышакъ; а окысь отъ мѣдь ся намира въ природѣ-тѣ съединенъ съ вѣ-гленъ и съ симпурнѣ кислота както тврдыи земный *малахышъ*, и мѣдно-то синило, кое-то за хубавый си зеленъ цвѣтъ ся употрѣбыва въ живописаніе-то.

Въ чистъ видъ мѣдь-та е червенъ и расте-гливъ металлъ тжй, щото студена може лесно да ся кове и растеглюва на жицы. При голѣмѣ топлинѣ около (1100°) мѣдь-та ся топи, и може да ся лѣе на различни формы. Шаръ-тѣ ѣ червеникѣвъ и лѣскавъ, нѣ въ въздуха лесно потѣмнява и по-чернява.

Отъ чистѣ мѣдь ся правять дѣски за покрывы, сѣждове и пары. Малахытъ и лазуръ ся сѣкѣтъ, та ся употрѣбыва за прѣстены.

Стопена мѣдь може да ся смѣша и съ други ме-талы, отъ кои-то по-главный е цинкъ, и тогава добыва жѣлтъ цвѣтъ и ся нарича тучъ, кой-то бива толкова по-жѣлтъ колко-то повече мѣдь има у сплава.

Кога мѣдь-та ся смѣси съ цинкъ и никель става **НОВО СРѢБРО**, (паквонгъ) отъ кое-то ся пра-